

ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ТУРИСТИЧНОГО ОПЕРАТОРА

Планування виробничої діяльності туристичного оператора – це передбачення і програмування на малу, середню та віддалену перспективи обсягів виробництва туристичних послуг і засобів формування туристичного продукту, що користується попитом, а також розрахунок результатів від його реалізації.

Забезпечення виробничої програми підприємств туристичного бізнесу як надскладної соціально-економічної відкритої системи та об'єкта управління, характеризується трьома головними процесами отримання засобів виробництва із зовнішнього середовища, виготовлення, формування та комплектування туристичного продукту і передавання послуг у зовнішнє середовище. Окрім економічних умов функціонування підприємства, варто враховувати і матеріальні чинники, без чого не можлива робота будь-якого туристичного підприємства.

За нашим переконанням, туристичний оператор при формуванні туристичного продукту орієнтується лише на послуги підприємств розміщення, харчування, транспортування, екскурсій, оздоровлення, лікування, розваг і спорту, а також на послуги торгівлі, зв'язку тощо. Усі ці ресурси є для туристичних операторів зовнішніми. Але при розробці виробничої програми необхідно враховувати й ресурси самого підприємства: грошові кошти, основні й оборотні засоби, нематеріальні активи та трудові ресурси.

У результаті дослідження ресурсного забезпечення виробничої програми туристичних підприємств встановлено, що найбільш прийнятною у застосуванні є модель виробничої функції Я. Тінбергена, яка показує вплив капіталу, трудового та інноваційного чинників на результати господарської діяльності підприємства [2]:

$$Q = AK^\alpha L^\beta e^{\gamma t}, \quad (1)$$

де Q – результат господарської діяльності туристичного оператора;

K – чинник капіталу;

L – трудовий чинник;

A – вільний член;

α – коефіцієнт еластичності виручки від реалізації продукції (послуг) за капіталу;

b – коефіцієнт еластичності виручки від реалізації продукції (послуг) за трудовим чинником, причому $b = 1 - \alpha$;

γ – коефіцієнт еластичності виручки від реалізації продукції (послуг) за технологічним чинником;

e – число Ейлера (основа натурального логарифму);

t – фактор технологічного прогресу (або часу).

Так, наприклад, під час розрахунків виявлено таку тенденцію, якщо $\gamma < 0$, то це свідчить про відставання підприємства від технологічного прогресу, низький рівень автоматизації праці, ігнорування впровадженням інновацій тощо; при цьому сумарне збільшення чинників на 1,0 % призводить до зростання виручки від реалізації продукції (послуг) на $(1 - \gamma) \%$ і спадної віддачі від діяльності, тобто втрати підприємства від ігнорування результатів технологічного прогресу складають $\gamma \%$ додаткового доходу. Практичне застосування цього методу у туристичному бізнесі поки що обмежується відсутністю науково обґрунтованих норм і нормативів.

Отже, план комплектування туристичного продукту відповідно до передбачених обсягів його реалізації буде реальним лише за умови повного ресурсного забезпечення і урахування прояву інноваційних чинників розвитку.

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Л.П. Дядечко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
2. Tinbergen J. Zur Theorie der Langfristigen Wirtschaftsentwicklung (On the Theory of Long-Term Economic Growth) / J. Tinbergen. – Weltwirtschaftliches Archiv. – 1942. – Vol. 55. – P. 511-549.